

EDUSKUNNAN VASTAUS 207/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi säteilylain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi säteilylain muuttamisesta (HE 180/2005 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 10/2005 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun säteilylain (592/1991) 71 §,
muutetaan 61 §:n 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 418/2002, sekä
lisätään 10 §:ään uusi 3 momentti, 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1142/1998, uusi 2 momentti, lakiin uusi 14 a ja 14 b §, 8 a luku ja 32 a §, 52 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1334/1994, uusi 3 momentti sekä 61 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 418/2002, uusi 3 a ja 3 b kohta seuraavasti:

10 §

Radioaktiivinen jäte

Tunnustetulla laitoksella tarkoitetaan Suomessa rekisteröityä yritystä tai muuta toiminnan harjoittajaa, jonka toimialaan kuuluu radioaktiivisten jätteiden vaarattomaksi tekeminen ja jolla on turvallisuuslupa tähän toimintaan.

12 §

Säteilytyö

Hyväksytyllä annosmittauspalvelulla tarkoitetaan toimintayksikköä tai palveluntuottajaa, joka vastaa työntekijöiden säteilyaltistuksen seurantaan kuuluvasta henkilökohtaisten säteilyannosten mittaamisesta ja määrittämisestä ja

jonka Säteilyturvakeskus on hyväksynyt siten kuin 32 a §:ssä säädetään.

14 a §

Koulutusvelvollisuus

Toiminnan harjoittaja on velvollinen järjestämään toiminnan laadun ja laajuuden mukaan suunniteltua koulutusta säteilylähteiden käyttöön osallistuville henkilöille. Koulutuksessa tulee säteilylähteiden käytön edellyttämien tietojen ja taitojen ohella korostaa turvallisuutta ja laadunhallintaa normaalista poikkeavien tapahtumien ennalta ehkäisemiseksi.

14 b §

Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Toiminnan harjoittajan tulee pitää kirjaa vastuullaan olevista radioaktiivista ainetta sisältävistä säteilylähteistä. Kirjanpito on pidettävä jatkuvasti ajan tasalla.

Radioaktiivista ainetta sisältävien säteilylähteiden saannot, luovutukset ja muut kirjanpitotahtumat on ilmoitettava Säteilyturvakeskuksen ylläpitämään rekisteriin. Ilmoittamisesta on voimassa, mitä siitä on säädetty tai säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kirjanpitoa ja rekisteriin ilmoittamista koskevat tarkemmat ohjeet antaa Säteilyturvakeskus.

8 a luku

Korkea-aktiiviset umpilähteet

31 a §

Määritelmät

Umpilähdedirektiivillä tarkoitetaan korkea-aktiivisten radioaktiivista ainetta sisältävien umpilähteiden ja isännättömien lähteiden valvonasta annettua neuvoston direktiiviä 2003/122/Euratom.

Korkea-aktiivisella umpilähteellä (lähteellä) tarkoitetaan säteilylähdettä, jonka sisältämän radionuklidin aktiivisuus lähteen valmistuessa tai,

jos valmistuksenaikaista aktiivisuutta ei tiedetä, lähdettä ensimmäisen kerran markkinoille saatettaessa on vähintään umpilähdedirektiivin liitteen 1 mukaisella aktiivisuustasolla ja jonka rakenne tavanomaisissa käyttöolosuhteissa estää radioaktiivisen aineen leviämisen ympäristöön.

31 b §

Turvallisuusslupan hakeminen ja myöntäminen

Haettaessa turvallisuuss lupaa korkea-aktiivisten umpilähteiden käyttöön tulee lupahakemukseen liittää selvitykset tämän lain 16 ja 18 §:n mukaisten vaatimusten täyttämistä. Selvitykset on esitettävä erityisesti:

- 1) lähteistä ja niiden suojuksista sekä lähteiden käyttöön liittyvistä laitteista;
- 2) lähteiden käyttöä ja hoitoa koskevasta laatu- ja järjestelmästä ja laadunhallinnassa käytettävistä menettelytavoista;
- 3) lähteiden, suojusten ja lähteiden käyttöön liittyvien laitteiden huollosta;
- 4) menettelystä hätätilanteessa ja tilanteessa, jossa turvallisuus merkittävästi vaarantuu; sekä
- 5) käytöstä poistettavien lähteiden vaarattomaksi tekemisestä, mukaan luettuna järjestelyt näiden lähteiden palauttamiseksi valmistajalle tai toimittajalle taikka luovuttamiseksi tunnustettuun laitokseen.

Lupa 31 f §:ssä tarkoitetun lähteen käyttöön voidaan myöntää vain, jos 19 §:n mukainen vaakuus on asetettu.

Myöntäessään turvallisuusslupan Säteilyturvakeskuksen tulee asettaa turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi tarpeelliset ehdot.

31 c §

Lähteiden käyttö

Toiminnan harjoittajan on korkea-aktiivisia umpilähteitä käyttäessään erityisen huolellisesti:

- 1) varmistettava lähteiden tiiveys asianmukaisilla, säännöllisillä testeillä;
- 2) tarkastettava lähteet ja niiden sijoituspaikat säännöllisesti;

3) suojattava lähteet lainvastaiselta toiminnalta, katoamiselta ja vahingoittumiselta;

4) toimittava käytettävissään olevin keinoin turvallisen tilan varmistamiseksi ja palauttamiseksi lähteen vahingoittutua, kadottua tai jouduttua lainvastaisen toiminnan kohteeksi; sekä

5) poistettava tarpeettomaksi käyneet lähteet palauttamalla ne valmistajalle tai toimittajalle taikka luovuttamalla ne tunnustettuun laitokseen tai muulle toiminnan harjoittajalle, jolla on asianmukainen lupa.

31 d §

Lähteiden yksilöiminen

Jokaisen korkea-aktiivisen umpilähteen tulee olla varustettu yksilöllisellä numerotunnuksella, joka on merkitty mahdollisimman pysyvällä tavalla itse lähteeseen sekä kaivertamalla tai leimaamalla lähteen suojukseen.

Lähteen yksilöimisestä vastaa lähteen valmistaja.

Korkea-aktiivisen umpilähteen maahantuojan on varmistettava, että lähde on 1 momentissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti yksilöity. Yksilöimättömän lähteen maahantuonti on kielletty.

31 e §

Euroopan unionin ulkopuolinen vienti ja tuonti

Korkea-aktiivisen umpilähteen tai lähteiden vienti Euroopan unionin ulkopuolelle tai tuonti Euroopan unionin ulkopuolelta on esitettävä jokaisen siirrettävän erän osalta etukäteen Säteilyturvakeskuksen hyväksyttäväksi. Hyväksymismenettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Korkea-aktiivista umpilähdettä ei saa viedä maahan, jolla ei ole riittäviä teknisiä, lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia valmiuksia huolehtia lähteen ja sen käytön turvallisuudesta.

31 f §

Vakuuden asettaminen

Jos korkea-aktiivisen umpilähteen aktiivisuus ylittää umpilähdedirektiivin liitteen 1 mukaisen aktiivisuustason satakertaisesti tai sitä enemmän, toiminnan harjoittajan on asetettava vakuus siten kuin 19 §:ssä säädetään. Vakuutta ei kuitenkaan tarvitse asettaa lähteelle, jonka puoliintumisaika on lyhyempi kuin 150 päivää.

Vakuuden suuruuden määrää Säteilyturvakeskus jokaisen lähteen osalta erikseen. Vakuussumma koostuu kiinteästä perusmaksusta ja lähdekohtaisesta lisämaksusta, jonka määräämisperusteet ovat lähteen sisältämän radioaktiivisen aineen laatu sekä lähteen aktiivisuus.

Vakuussumma pyöristetään lähimpään tuhatteen euroon. Vakuuden on oltava pankkitakaus, luottovakuutus tai turvaavuudeltaan näihin rinnastettava valtioneuvoston asetuksella säädettävä vakuus.

31 g §

Valtuutussäännös

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin:

1) korkea-aktiivisen umpilähteen mukana toimitettavista lähdeistä ja sen yksilöimistä koskevista tiedoista sekä lähteen varustamisesta säteilyvaarasta varoittavilla merkinnöillä;

2) toiminnan harjoittajan velvollisuudesta raportoida valvontaviranomaiselle vastuullaan olevista korkea-aktiivisista umpilähteistä;

3) radioaktiivisten jätteiden vaarattomaksi tekemiseksi tarpeellisten tehtävien hoitamisesta valtion toimesta siinä tapauksessa, että 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua tunnustettua laitosta ei toistaiseksi ole; sekä

4) 31 f §:ssä tarkoitetun vakuuden määräämisperusteista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös vakuuden määräämisperusteiden tarkistamisesta siinä tapauksessa, että olosuhteet olennaisesti muuttuvat. Samalla tulee tarvittaessa säätää siitä, missä ajassa jo asetetut vakuudet on

täydennettävä tarkistettujen perusteiden mukaisiksi.

Umpilähdedirektiivin liitteen 1 mukaiset radionuklidikohtaiset aktiivisuustasot julkaisee Säteilyturvakeskus määräyskokoelmassaan.

32 a §

Annosmittauspalvelun hyväksyminen

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu annosmittauspalvelu on esitettävä Säteilyturvakeskuksen hyväksyttäväksi ennen toiminnan aloittamista.

Annosmittauspalvelun hyväksyttävyyttä arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti mittausmenetelmien soveltuvuuteen, mittaushenkilöstön pätevyyteen sekä toiminnan ohjauksessa käytettävään laatujärjestelmään. Annosmittauspalvelu hyväksytään määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Hyväksytyn annosmittauspalvelun valvon-
nasta on voimassa, mitä 53 §:ssä säädetään.

52 a §

Tuonti, vienti ja kauttakuljetus

Käytöstä poistettua säteilylähdettä, joka on valmistettu muualla kuin Suomessa, ei saa tuoda Suomeen radioaktiivisena jätteenä.

61 §

Säteilyrikkomus

Toiminnan harjoittaja, joka tahallaan tai huo-
limattomuudesta olennaisesti

3) laiminlyö 15 §:ssä säädetyn tiedonantovel-
vollisuuden, 28 §:ssä säädetty luovuttajan vel-
vollisuudet, 29 §:ssä säädetyn huolehtimisvel-
vollisuuden, 52 §:ssä säädetyn luovuttajan se-
lonottovelvollisuuden taikka 31 e §:ssä tai
52 a §:ssä säädetyn hyväksynnän hakemisen,

3 a) laiminlyö 14 b §:ssä säädetyn kirjanpito-
ja ilmoitusvelvollisuuden tai sen, mitä valtio-
neuvoston asetuksella on säädetty radioaktiivis-
ta ainetta sisältävien säteilylähteiden saantojen,
luovutusten ja muiden kirjanpitotapahtumien il-
moittamisesta valvontaviranomaiselle,

3 b) valmistaa korkea-aktiivisen umpilähteen
sitä 31 d §:ssä säädetyn mukaisesti yksilöimättä
tai tuo maahan yksilöimättömän korkea-aktiivi-
sen umpilähteen 31 d §:n 3 momentissa sääde-
tyn kiellon vastaisesti, taikka

on tuomittava, jollei teko ole 60 §:n mukaan
rangaistava taikka jollei siitä muualla laissa sää-
detä ankarampaa rangaistusta, *säteilyrikkomuk-
sesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Käytössä olevaan korkea-aktiiviseen umpi-
lähteeseen, jota ei ole tässä laissa säädettyllä ta-
valla yksilöity, tulee sopivalla tavalla liittää läh-
dettä ja sen ominaisuuksia osoittavat tiedot vuo-
den 2006 loppuun mennessä.

Tämän lain 31 c §:ssä säädettyjen vaatimus-
ten tulee olla kaikilta osiltaan täytetty vuoden
2007 loppuun mennessä.

Jos turvallisuuslupa korkea-aktiivisen umpi-
lähteen käyttöön on myönnetty tai lupahakemus
jätetty ennen tämän lain voimaantuloa, 31 f §:n
mukainen vakuus tulee asettaa vuoden 2007 lop-
puun mennessä.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2005